

Um bíbliufatanir:

Den dag både Guds ord og fornufteft forsvandt???

Viðmerkingar til Peter O.K. Olofson (POKO)

Din replik kan forstås på to måder:

Enten har du ikke forstået min artikel, eller også begår du en bevidst forfæjning af indholdet.

Det sidste byder det mig imod at tro.

Du må gerne kalde min artikel »et stort opgør«, men selv synes jeg det er en lidt for flot betegnelse til et enkelt indlæg mod den stadige strøm af artikler og lærerbrev og kommentarer og prædikener fra fundamentalistisk hold. Men det kan også være ligegyldigt.

Hvad værre er, er de fejlslutninger og postulat, der gør dig skyldig i, og som der ikke er belæg for at uddrage af min artikel. Dit »referat« er blandet med dine egne konklusioner. Det står det dig selvfølgelig frit for at gøre. Men det er ikke, hvad jeg forstår ved en saglig debat, at pådutte sin modstander meninger og slutninger og intentioner, som der ikke er belæg for.

Nogle eksempler:

1: *Og det betyder jo, at sand kristendom stort set har været forsvundet fra jordens overflade fra et eller andet givet tidspunkt kort efter Jesu himmelfart etc (POKO).*

Det synes jeg ikke, et »opgør« med fundamentalismen betyder. Intentionen er nærmest tværtimod: Efter min beskedne mening er det netop fundamentalismen, der ikke har nogen lang historie hertilands, som - på trods af sin gode hensigt - underminerer den sande og sunde kristendom ved at udelukke den levende Kristus og det levende Guds ord.

2: *Hvad er da den historiske kritiske metode? etc (POKO).*

Her følger så nogle retoriske spørgsmål og svar, som udtrykker din mening om metoden, men som ikke respekterer, at jeg i min artikel udtrykkeligt gjorde opmærksom på, at alle metoder er redskaber, ikke tro, ikke sandheder, ikke kristendom.

3: *Spørgsmålene er utallige, men det er svarene, der*

er givet inden for den historisk-kritiske forskning og så (POKO).

Selvfølgelig! Vi snakker om forskning, ikke om tro.

Du forbigår min skelnen. Du argumenterer ikke imod min præcisering af, at det er ikke forskningen eller dens mangfoldige svar, vi skal tro på, at vi ikke skal tro på lærerne, men på den levende Gud.

Det er muligt, men jeg synes nu ikke, jeg har udtrykt mig så uklart om, at man selvfølgelig er nødt til at overveje alle spørgsmål og vurdere alle mulige svar, for så selv at tage stilling.

Det modsatte af det, fundamentalismen - efter min mening - gør sig skyldig i, er, at komme med svaret først, så gælder det bare om at finde de spørgsmål og eksempler, der understøtter det.

Og det er uvidenskabeligt. Det er så også muligt, at man på forhånd vil afsværge alle videnskabelige tilgange til de bestemte tekster, som bibelen udgør, som du jo synes at gøre. Det er et personligt valg. Det er også muligt - selv om jeg med min begrænsede forstand ikke kan forstå det - at man kan begrunde det valg ud fra bibelen selv, men derfor er og bliver det ens eget valg af bibel-forståelse.

Men netop derfor er det min påstand, at fundamentalismen er uredelig (eller måske løgn, snyd og bedrag):

Man vedgår ikke, at man har foretaget det valg. At man selv er ansvarlig for det. Og at andre kan tillade sig at anfægte det uden at føle, at de anfægtet selvste Gud.

Hvis du ikke har overvejet alle forståelsesmuligheder og gjort dit eget valg og din egen vurdering, så er det nemlig et stort spørgsmål, om du i kirken kan tillade dig at sige »Jesús siger«.

I kirken kender vi jo vor tro. Kirkens gamle tro, men også vor tro. Og af prædikanten må man i det mindste forvente, at det er en prøvet tro. En tro, der ikke er bange for mangfoldigheden af spørgsmål og svar, men som bevidst har

vurderet holdbarheden af tros-udsagnene på den levende Kristus, som vi kender vor tro på. Bl.a. også i trosbekendelsen, som vi holder fast ved, ikke på grund af at dens ordlyd kan henføres direkte til Jesus eller til bibelen, for det kan den ikke, men fordi dens indhold svarer til »bibelens selvvidnesbyrd« om Gud som Fader, Søn og Helligånd.

4: *Og ve da den, der ikke har lært græsk og hebraisk og kan sin historisk-kritiske metode på fingrene etc (POKO).*

Du præciserer godt nok, at det er ironisk ment, men ironien er jo også et meget brugt virkemiddel, måske særlig hvor argumentationen er lidt svag.

Men - ville jeg mene - du burde jo vide bedre, end det du giver udtryk for:

Du ved jo godt, at hvis det ikke var for seriøst arbejdende sprogforskere, tekstkritikere, historieforskere og mange andre, så ville du ikke have en bibel, hvorfra du kunne citere Guds ord.

Du ved godt, at enhver oversættelse, også af bibelen, er en tolkning, og at hver tolkning bygger på et bevidst valg fra oversættelsens side af de mangfoldige muligheder, der ligger i de forskellige håndskrifter.

Du kender bibelens tilhørsforholdshistorie, dens kanonhistorie etc.

Du skulle have så meget kendskab til videnskabelige metoder, at du ved, at seriøs videnskab ikke giver sig af med »Sandheden«, men bestræber sig på at afprøve teser og hypoteser. Det andet overlader man til pseudo-videnskaberne.

Du ved, at den videnskab, der beskæftiger sig med bibelen, prøver ikke på at kigge Gud i kortene, men begrænser sig til menneskers Guds-forståelser.

Der findes mange former for løgn, snyd og bedrag. Til det plejer man - moralsk om ikke altid juridisk - også at henregne fortællere. Og selvbedrag. Det er det ikke bare den sunde fornufteft (POKO), der siger, det er jeg temmelig sikker på, at vi også kan udlede af Guds

Orðaskifti í 2'aranum

Eftir
Marjun Bæk,
sóknarprest,
Kvívik

ord.

Derfor synes jeg, det er en betænkelig sag, at en uddannet præst mod bedre viden forholder sin menighed de oplysninger, der kan tjene den i dens egen stilling-tagen.

5: *Vi har igen fået indført et pavedømme... (POKO)*

Har vi virkelig? Og hvis det er så: Er det så ikke lidt let omgang med pavedømmets historie, at placere et nyt pavedømme hos nogen, der tillader sig at være spørgende?

6: *...de kristnes bog er ifølge den historisk-kritiske metode bygget på en løssagtig omgang af sandheden etc (POKO)*

Det må være en anden historisk-kritisk metode end den, jeg kender. Og så er den - efter min opfattelse - hverken historisk eller kritisk.

Det er ikke mit indtryk, at de bibelske skrifter bygger på en løssagtig omgang af sandheden. Tværtimod bliver man gang på gang slået af den trofasthed, hvormed de bibelske forfattere - og også deres senere afskrivere - sandheden tro søger at formidle evangeliet.

7: *Målestokken er blevet mennesket selv. Det lyder jo fromt og ydmygt, når der siges, at fremover skal vi sige: Jeg mener, at Gud siger. Men baggrunden er jo, at vi ifølge dem, der tror på den historisk-kritiske tilgang til Bibelen, ikke længere med vished kan sige, hvad Gud eller Jesus siger (POKO)*

Igen: Der er forskel på troens vished om kristendommens budskab og videnskabens spørgsmål og svar. Og forskel på at tro på et redskab og tro på Gud.

Det kan ligeså lidt anbefales at tro på den historisk-kritiske tilgang til bibelen som at tro på den fundamentalistiske tilgang til bibelen. For i begge tilfælde udskifter man troens genstand - Kristus - med et menneskeligt redskab. Det behøver hverken at være fromt eller ydmygt at minde sig selv og andre om vore menneskelige begrænsninger til at søge sandheden om Gud. Men det er usagligt ikke at gøre det. Især hvis man derved forleder andre fra troen på Gud til fordel for prædikantens misbrug af de bibelske forfatters redskab til formidling af evangeliet, bl.a. sproget.

Den kristne tro har sin grund og sin målestok i Kristus selv, om hvem vi tror, at han er sandheden. Derfor står og falder den ikke med, hvorvidt man har den ene eller anden mening om et redskabs anvendelighed og egnet, men om man tror på den Kristus, som bibelen er et vidnesbyrd om.

Nu ville det selvfølgelig ikke være fair, om jeg ikke medgav, at der dog er et enkelt punkt, hvorom vi kan være enige, nemlig:

Det er næppe muligt at tage alt det op, der egentlig burde tages op, i en kort artikel (POKO).

Selvfølgelig er en leksikalsk udlægning af ordet kritik (POKO) ikke fyl-

destgørende. Den kan dog måske tjene til at rydde en enkelt misforståelse af vejen. Og engang til: Om bibelens brugere gør redskabet til herre eller tjener, det er brugerens ansvar.

Men så kom vi i det mindste så langt:

Den læser, der nu har læst både min og din artikel, ved nu forhåbentlig, at der findes (mindst) to tilgange til og opfattelser af bibelen. Mindst to opfattelser af fundamentalismen. Mindst to opfattelser af bibelkritik. Mindst to opfattelser af Guds ord. Mindst to opfattelser af Luther. Ligesom af så meget andet.

Det tror jeg nu også, læseren vidste i forvejen.

I erkendelse af Guds storhed og de menneskelige begrænsninger samt livets mangfoldighed af nuancer mellem sort og hvidt har man hertilands altid haft en sund skepsis overfor dem, der »sætter sig på« bibelen og dens eneste rette og »sande« forståelse. Der vil selvfølgelig altid være svage sjæle, der lader sig kue af en tilsyneladende redelighed og »formuistlig« opdykning af skriftsteder med »Gud siger«. Det gør forkynderens ansvar for omgangen med bibelen så meget des større. Det har mig bekendt aldrig været forbudt at lade Guds ord og fornufteft følges ad. Og det tror og håber jeg også vil ske fremover...

Med venlig hilsen.

Marjun Bæk